

М. М. СИДУН
г. Мукачєво

ПОВЫШЕНИЕ УРОВНЯ РЕЧЕВОЙ КОМПЕТЕНЦИИ БУДУЩИХ ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА СРЕДСТВАМИ ТЕСТИРОВАНИЯ

В статье определены общие аспекты разработки методики тестирования будущих преподавателей для формирования уровня речевой компетенции в говорении на английском языке. Автором также выделены признаки теста, отличающие его от нетестового задания. Выяснены сущность и роль тестового контроля в условиях кредитно-модульной системы, выделены факторы, обуславливающие осложнения тестового контроля говорения и сформулированы основные требования к разработке тестовых заданий.

Ключевые слова: тестирование, тестовый контроль, речевая компетенция в говорении.

Стаття надійшла до редколегії 13.02.2015

УДК 378.18

Л. Г. СУРА, О. Д. ШЕВЧУК

м. Северодонецк
suralarisa@gmail.com
ods1509@yandex.ru

ЦІННІСНЕ СВІТОВІДНОШЕННЯ МОЛОДІ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Формування ціннісного світовідношення молоді людини – складний, цілісний процес, зумовлений сполученням цілої низки соціальних, психологічних, педагогічних чинників, що потребує теоретичного осмислення та емпіричного вивчення. Авторами проведено вивчення ціннісних орієнтацій молоді та процесу формування її ціннісного світовідношення в нових соціально-історичних умовах серед студентів Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. Аналізуючи відповіді, можна констатувати наявність достатньо сформованої моральної культури студентів. Їхня естетична культура потребує пильної уваги з боку педагогів, подальшого дослідження та розвитку. Вища школа сьогодні є головною моральною підвалиною суспільства, вона повинна бути спрямована в майбутнє. Саме тому в сучасних умовах основним завданням повинно бути формування ціннісного світовідношення молоді.

Ключові слова: світовідношення, система цінностей молоді, педагогічна проблема.

На сучасному етапі система вищої освіти України перебуває в умовах реконструкції та пошуку свого місця в новому демократичному суспільстві нашої держави та світовому освітньому просторі. На початку ХХІ століття суттєво змінюються основні загальнолюдські цінності, інтенсифікується процес формування інформаційного суспільства.

Найбільш інтенсивний період формування ціннісних орієнтирів припадає на молоді роки, тобто саме на час проходження навчання. Саме в цей період відбувається дорослішання молоді людини та становлення її не тільки як підготовленого до здійснення професійної діяльності працівника, але і як члена громадянського суспільства та морально відповідальної особистості. Розбудова нової системи освіти, її докорінне реформування передбачають утвердження людини як най-

вищої соціальної цінності, повне розкриття її здібностей та задоволення її різноманітних освітніх потреб, забезпечення пріоритетності загальнолюдських цінностей, гармонії стосунків людини та навколишнього середовища, суспільства та природи.

Таким чином, перед системою освіти, у тому числі і вищою педагогічною, постає необхідність пошуку нових та модернізації існуючих підходів до організації та змісту освітнього та виховного процесів. Одним із перспективних у цьому сенсі, на наш погляд, є ціннісний підхід.

У системі духовних характеристик особистості одне із центральних місць займає світовідношення як індивідуалізований прояв властивостей, що характеризують її ставлення до життя як цінності, світу природи та світу людей [5, 1]. Світовідношення органічно

пов'язане зі світоглядом особистості молодої людини, вони взаємозумовлені і взаємозалежні. Світоглядні настанови особистості особливої значущості набувають у період професійного та ціннісно-смыслового становлення молоді. Педагогічний аспект проблеми формування ціннісних орієнтацій полягає в тому, щоб широкий спектр об'єктивних цінностей людини зробити предметом усвідомлення й переживання, що є однією з умов становлення особистості.

Для розкриття категорії «світовідношення» особливо важливими є наукові праці, що присвячені проблемі людини та її зв'язку зі світом, місцю людини у світі (І. Александров, Л. Буєва, В. Воронова, В. Казначеев, Є. Спірін, С. Кримський, В. Бех). Проблеми духовності особистості досліджувалися в роботах В. Андрущенко, С. Анісімова, В. Барановського, М. Боришевського, Л. Буєвої, С. Кримського, М. Михальченка, О. Семашка.

У контексті проблем формування духовного світу, світоглядних позицій та ціннісної сфери студентів значний інтерес представляють роботи Л. Аза, Н. Беґека, Е. Фаустової, О. Бутиліної, О. Олексюк, М. Євтуха, Г. Шевченко, Н. Миропольської та ін. Теоретичні та практичні аспекти формування різних сторін світогляду студентської молоді, становлення ціннісних орієнтацій студентства розглядалися в дисертаційних дослідженнях різних років.

«Динамічні процеси сучасного суперечливого світу ставлять кожну людину в надзвичайно складні умови соціального життя. Радикальна зміна ціннісних орієнтацій, гостра необхідність постійного пошуку та швидкого знаходження життєво важливих рішень, стресові ситуації – усе це проблеми повсякденного людського буття, сфера практичного застосування світоглядної культури» [6, 9].

Особливість ситуації в нашому суспільстві полягає в тому, що в українському суспільстві особистість, і особливо молоді, знаходиться в ситуації ціннісного хаосу та невизначеності. Як вважає У. Бек, «у суспільстві ризику минуле втрачає властивість визначати сучасність, на його місце висувається майбутнє як щось неіснуюче, як конструктор» [1, 391].

Треба наголосити, що постійно «ускладнюються різні форми взаємодії молоді з усіма соціальними підсистемами, активізуються конфліктні явища як усереднені цієї групи, так і між молоддю та суспільством у цілому» [3, 45].

Процес формування системи ціннісних орієнтацій відбувається в умовах розширення соціальної самостійності та ініціативи молоді. О. В. Бутиліна запевняє, що «несформованість свідомості молоді, підвладність зовнішньому впливу ... вимагає від молодих людей самостійного пошуку свого шляху, ініціативної активної творчої діяльності» [4, 21]. Поява власних соціальних настановлень, переконань, орієнтацій свідчить про активний зацікавлений пошук свого «Я» в соціумі. За такою ситуацією важко переоцінити значення наявності цілісної системи ціннісних орієнтацій як найголовнішої умови розвитку особистості, здатної до самостійного та відповідального вибору.

Отже, дуже важливо виявити, яких якостей нові соціально-економічні умови вимагають від молоді, які цінності сьогодні заперечуються молоддю в зв'язку зі зміною соціально-психологічних стереотипів пріоритету загального (колективного) над особистим (індивідуальним), якими цінностями визначається становлення світовідношення молоді за умов сучасної економіки та під час розширення соціальної самостійності молоді.

Мета статті полягає у виявленні факторів, що впливають на формування системи цінностей у сучасної студентської молоді, огляді цього процесу як педагогічної проблеми.

Вивчення ціннісних орієнтацій молоді та процесу формування її ціннісного світовідношення в нових соціально-історичних умовах проведено серед студентів Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. Для здійснення дослідження ціннісних орієнтацій студентів використовувалися методи бесіди та анкетування, для обробки емпіричних даних – статистичні методи ранжування та відсоткового розподілення.

Результатом застосування зазначених методів стали дані, які фіксують стан сформованості ціннісного світовідношення студентської молоді. Дослідницька робота здійснювалася на базі Східноукраїнського націо-

нального університету імені В. Даля у натуральних умовах. У констатуючому дослідженні, що мало локальний характер, узяли участь 126 студентів 1-го курсу різних напрямів підготовки.

Відповідаючи на питання «Які цінності ви вважаєте найголовнішими?», «Які цінності стали вашим надбанням?», «Якими цінностями ви прагнете оволодіти?», студенти в довільній формі визначили коло явищ, які, на їхню думку, мають для них значущість (цінність) та впливають на їхнє ставлення до навколишньої дійсності, та їхню власну поведінку.

Аналіз здобутих під час бесід та анкетування результатів показує, що серед цінностей, які студенти уналежнюють до пріоритетних, першорядне місце займають матеріальне забезпечення, освіта, духовний розвиток. Серед цінностей, які мали дещо нижчий рівень, варто назвати сім'ю, любов, дружбу та здоров'я людини. Щодо позитивних якостей особистості, то найголовнішими студенти вважають толерантність, комунікативність, наполегливість, доброту, вміння любити та дружити.

У наш час можна спостерігати розшарування студентів за світоглядними орієнтирами, рівню інтелектуального розвитку, соціальним ознакам. У студентському середовищі є наявною суперечливість соціально-психологічних настанов, є значні розбіжності в системі цінностей. Проте можна виокремити загальні характерні риси, які властиві сучасному молодому поколінню.

Аналізуючи судження, що характеризують рівень моральної та естетичної культур студентів, слід відзначити, що «в цілому цінності, які наслідують молоді люди, традиційні й навіть дещо патріархальні» [1, 21]. Тобто на одне з перших місць серед усіх цінностей студенти ставлять свою сім'ю, загальну культуру, духовний розвиток та збереження особистої свободи.

Виявилось, що студенти у своїй діяльності керуються гуманістичними настановами, прагнуть розвитку власних моральних якостей та дотримання етичних норм. Для них має певне значення вести такий спосіб сімейного життя, який цінується суспільством (45,1%); добробут, розвиток і вдосконалення

інших людей (45,2%); корегування в процесі спілкування з людьми деяких недоліків їхньої натури (30,9%). Отже, у сім'ї молоді люди шукають довіру та взаємодопомогу. Вони хочуть жити в гармонії зі світом, приносити користь людям.

Дещо меншого, але все ж таки великого значення студенти надають друзям. Установлення і розвиток дружних зв'язків є важливою частиною життя молоді. Дружба в цей період виходить на новий якісний рівень. У спілкуванні з однолітками молоді люди прагнуть до близькості в поглядах, інтересах, світорозумінні.

Невід'ємною частиною життя студентської молоді є відпочинок та дозвілля. Для 42,8% опитаних ця сторона діяльності є доволі важливою. На жаль, витратити багато часу на читання літератури, перегляд передач і фільмів готові лише 30,9% студентів-першокурсників.

Отже, можна констатувати наявність достатньо сформованої моральної культури студентів. Їхня естетична культура потребує пильної уваги з боку педагогів, подальшого дослідження та розвитку.

Аналізуючи відповіді першокурсників щодо їхньої суспільної позиції можна зазначити, що важливим бути корисним для суспільства вважають 45,2% студентів, дуже важливим – 19%. Непокоїть те, що для 11,8% опитаних це не має ніякого значення. Більшість студентів висловила побажання отримувати матеріальну винагороду за суспільну діяльність. Дуже важливим знаходити внутрішнє задоволення в активному суспільному житті вважають лише 19% студентів. Учитись переконувати людей у своїй точці зору, взаємодіяти з досвідченими людьми, беручи участь в суспільному житті, мають намір 42,8% студентів.

Отже, доходимо висновків, що більшість молодих людей готова до конструктивної соціальної діяльності на основі сполучення суспільних та особистих інтересів.

Прийняти національні цінності у свою систему життєвих орієнтирів готові лише 62% молодих людей. Усвідомлення своєї приналежності до нації, відстоювання її інтересів, готовність до патріотичної самореалі-

зації є дуже важливим для 19% студентів, важливим – для 21,4%. Усе це свідчить про низький рівень сформованості їхньої національної свідомості та патріотичних почуттів.

Визначення стану сформованості суспільної самосвідомості показало, що більшість студентів-першокурсників знаходиться на середньому рівні. Отримані дані, на думку авторів, свідчать про формування нового типу спрямованості особистості, що характеризується індивідуалізованою орієнтацією на особисті цінності.

Оскільки студентство як специфічна частина молоді розглядається як провідний фактор інтелектуального розвитку суспільства, джерело інновацій і творчості, нам цікаво стало дослідити стан його ставлення до навчання, майбутньої професії. За результатами аналізу виявлено, що важливим (21,4%) і дуже важливим (52%) для першокурсників є отримання освіти та особисте матеріальне забезпечення в майбутньому завдяки її рівню. Студенти більш прагматично підходять до своєї професії. «Вони беруть до уваги не скільки особисті схильності, стільки практичність або прибутковість майбутньої діяльності» [2, 143].

Але не всім студентам властивий такий прагматизм. Під час навчання вони часто прагнуть не тільки отримати професійну підготовку, а й продовжити загальнокультурний розвиток. Мати рідкісну, унікальну спеціальність, щоб краще проявити свою індивідуальність вважають важливим 42,5% студентів, дуже важливим – 26%. Треба відзначити певний рівень прагнення досягти успіху в навчальній і дослідницькій діяльності.

Розглядаючи пізнавальний інтерес першокурсників, слід зазначити, що більшість із них прагне вчитися, щоб дізнаватися нового та створювати щось нове у сфері знань, що ними вивчається. Студенти прагнуть відчувати себе впевнено в спілкуванні з різними людьми, бажають, щоб рівень освіти допоміг їм змінити соціальний статус. Суттєвим недоліком є те, що не всі студенти пов'язують профіль навчання з подальшою професійною діяльністю.

У загальній ієрархії смисложиттєвих цінностей абсолютно домінує психічне та фізич-

не здоров'я. Вони отримали вищий бал майже в усіх студентів (86,5%). Знайти сенс свого існування, мету в житті вважають важливим 21,4% респондентів, дуже важливим – 57%.

Реалізація своїх творчих здібностей і сам процес творчості в очах студентів мають стійке значення для особистості, але представляються їм другорядними порівняно з головними цілями життя. Тільки для 4,7% опитаних не має ніякого значення реалізація свого творчого потенціалу.

Відзначимо також особистісне прагнення сучасного студента змін і перетворень, осягнення процесу життєдіяльності й отримуваних від неї результатів.

Отже, дослідження проблеми формування ціннісного світовідношення свідчать, що для України ще й досі є актуальною серйозна небезпека духовного спустошення не лише сучасників, але й майбутніх поколінь співвітчизників. Такий стан зумовлений природними наслідками зміни ціннісної парадигми, яку породжено цивілізаційним конфліктом.

Обґрунтування головних засад процесу формування в студентській молоді ціннісного світовідношення спричиняє необхідність переглянути концептуальні підходи до нього, оцінити його потреби та сформулювати ефективні стратегії його розвитку. Тобто повинна бути створена програма цілісного здійснення навчально-виховного процесу з позиції залучення до духовних цінностей.

Вища освіта на цьому етапі розвитку українського суспільства стає найголовнішим чинником здійснення ефективної соціальної та індивідуальної самореалізації особистості, способом досягнення високої професійної кваліфікації, засобом підвищення соціального статусу та поновлення лав нової інтелектуальної еліти.

Список використаних джерел

1. Бек У. Общество риска. На пути к другому модерну / Пер. с нем. [Текст] / У. Бек. – М. : Прогресс-Традиция, 2000. – 384 с.
2. Берко П. Еволюція філософічно-політичних поглядів Івана Франка [Текст] / П. Берко, М. Небелюк. – Борислав, 2001. – 387 с.
3. Бутиліна О. В. Особливості маргіналізації молоді в умовах суспільства, що трансформується [Текст] / О. В. Бутиліна // Український соціум. – 2005. – № 2–3. – С. 45–53.
4. Бутиліна О. В. Студентська молодь у суспільстві, що трансформується [Текст] / О. В. Бутиліна // Український соціум. – 2007. – № 7. – С. 20–26.

5. Івушкіна О. В. Формування світовідношення студентів коледжу культури і мистецтв засобами мистецтва: автореф. дис. ... канд. пед. наук [Текст] / О. В. Івушкіна. – Луганськ, 2002. – 20 с.

6. Філософія: навч. посіб. [Текст] / Л. В. Губернський, І. Ф. Надольний, В. П. Андрущенко [та ін.] ; за ред. І. Ф. Надольного. – 5-те вид., випр. і доп. – К. : Вікар, 2005. – 455 с. – (Вища освіта XXI століття).

L. H. SURA, O. D. SHEVCHUK
Sievierodonetsk

VALUE WORLDVIEW OF THE YOUTH AS A PEDAGOGICAL PROBLEM

The formation of valuable outlook of a young man is a complex, holistic process due to a combination of a number of social, psychological, pedagogical factors that requires theoretical understanding and empirical study. The authors have studied the value orientations of young people and the process of forming the value outlook in the new socio-historical conditions among students of the East Ukrainian National University named after Vladimir Dahl. Analyzing the answers it can be stated that many students formed moral culture. Their aesthetic culture needs attention from the teachers to research and develop further. High School today is a major moral fabric of society, it should be directed to the future. Therefore, in the present circumstances, the main objective should be the formation of values outlook of our youth.

Key words: worldview, value system of the youth, pedagogical problem.

Л. Г. СУРА, О. Д. ШЕВЧУК
г. Северодонецк

ЦЕННОСТНОЕ МИРООТНОШЕНИЕ МОЛОДЕЖИ КАК ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ ПРОБЛЕМА

Формирование ценностного мироотношения молодого человека – сложный, целостный процесс, обусловленный сочетанием целого ряда социальных, психологических, педагогических факторов, что требует теоретического осмысления и эмпирического изучения. Авторами было проведено изучение ценностных ориентаций молодежи и процесса формирования ее ценностного мироотношения в новых социально-исторических условиях среди студентов Восточнoукраинского национального университета имени Владимира Даля. Анализируя ответы можно констатировать наличие достаточно сформированной нравственной культуры студентов. Их эстетическая культура требует пристального внимания со стороны педагогов, дальнейшего исследования и развития. Высшая школа сегодня является главной моральной основой общества, она должна быть направлена в будущее. Именно поэтому, в современных условиях основной задачей должно быть формирование ценностного мироотношения молодежи.

Ключевые слова: мироотношение, система ценностей молодежи, педагогическая проблема.

Стаття надійшла до редколегії 15.02.2015